

L'art d'enlairar-se

Una frase feta catalana afirma que “Al pot petit hi ha la bona confitura... però també el verí!”, una doble afirmació que, en principi, sembla incompatible, però que, potser, no és més que una mostra de la realitat heraclitiana del món, de la coexistència permanent i gairebé ubiqua de contraris, com a base de l'existència. Perquè, en el fons, tant la frase inicial com la seva continuació són certes, i ho són no pas successivament, sinó al mateix temps, en un mateix moment.

Si pretenem, debades, de fer cinc cèntims d'un llibre tan fora de mida en tots els sentits com aquest, segurament haurem de fusionar les dues frases: en aquest assaig / cant / guia / contraguia breu, brevíssim s'hi concentra (i mai millor dit: no podria ésser més intens) la bona, la millor literatura, amb el verí literari més àcid o corrosiu.

Un verí que és, de fet, verí i vacuna alhora: ens vacuna contra el conformisme i el dimoni de la facilitat, del camí fressat que ofereix seguretat però no dona res o ben poc, però al mateix temps ens inoculara el verí de la dissidència, d'ésser heterodoxos fins i tot amb l'heterodòxia.

Perquè si bé l'autor d'*Un viatge a l'Índia* ens ofereix, en forma de breviarí o diccionari de butxaca, els seus particulars i intransferibles *consells per a joves* (i no tan jo-



ves) *escriptors*, a la manera de Rainer Maria Rilke, però sense necessitat que cap Franz Xaver actual li ho hagi demanat, amb una prosa metafòrica i poètica que enlluerna però deixa pòsit, alhora ens convida, tot fent-ho, a trobar el nostre camí, el nostre *jo* literari, la nostra, sempre imprescindible, *veu pròpia*.

I ho fa des de bon principi, advertint-nos, en la *Nota inicial* que “Hi ha infinites maneres (definitives) de fer literatura”, i la seva és la literatura Bloom, aquella que es proposa surar “molt per damunt de terra”, aquella constituïda per “frases-llop o frases-tigre”, on cal que “el lector provi de ficar-hi el cap”, frases davant les quals “l'escriptor no ha de dubtar, però [el lector] sí”. Una literatura, doncs, que s'arrisca i obre camí, que crea i recrea, que converteix el lector en un còmplice necessari, no en un ésser passiu, sinó en un motor –o comotor– de l'obra; que ha d'entendre el llibre com una lluita (compartida) en la qual tant ell com l'autor poden acabar venent o essent vençuts: “La mort de la literatura comença en el moment que el lector és capaç de preveure el comportament de les frases següents.”

Una literatura exigent i esforçada –“Un mapa eficaç en literatura no és el que ens fa caminar menys fins al destí, sinó precisament al contrari: el que ens fa caminar més”– que demana que hi posem molt de la nostra part, que ens fa guiar, però que, com a torna, ens dona més encara, ens transforma, ens fa veure el món –si més no, una part del món– d'una altra manera; una literatura que *queda*, que deixa petja. I si algun escriptor té la pretensió d'assolir-la, d'acostar-s'hi, almenys, d'aventurar-se per la literatura costeruda que no admet dreces, aquest llibre és, sens dubte, un (no pas l'únic) molt recomanable manual d'iniciació. *

Gonçalo M. Tavares
va estar a
Barcelona fa
poques setmanes
EL PUNT AVUI



**BREUS NOTES
SOBRE
LITERATURA
BLOOM**
Gonçalo M. Tavares
Traducció:
Pere Comellas
Editorial: Periscopi
Barcelona, 2016
Pàgines: 136
Preu: 9,90 euros

NOVEL·LA ÒSCAR MONTFERRER

Enyor d'una època daurada

La televisió pública anglesa, la BBC, ha aconseguit el que probablement no ha aconseguit cap altra televisió pública del món: mantenir la complicitat amb els seus. Ni aquest és el lloc ni aquest és el moment de glossar el perquè, però ho ha aconseguit. Aquesta *Funny Girl*, indirectament, n'és una prova: la història que s'hi explica no hauria pogut tenir lloc si no hi haguessin hagut, en el moment en què se situa l'acció principal, una aliança quasi perfecta entre una proposta comunicativa i la societat per i per a la qual s'elabora.

La novel·la de Nick Hornby atorga el protagonisme a una noia de províncies a qui

fa triomfar en el món de les comèdies televisives britàniques d'una dècada, la dels seixanta, en què la generació dels joves post-Segona Guerra Mundial començaven a trencar els motlles que els tenallaven. Així, *Funny Girl* aconsegueix fer conviure els nous models vitals –personificats en els protagonistes principals– amb els costums esclerotitzats –que condicionen els fets que s'exposen–. Aquesta contraposició està resolta amb solvència i permet pensar que bona part de la novel·la –escrita amb destresa i que mostra símptomes de convicció sòlida en el discurs de fons– té més a veure amb el cor de l'autor que amb el seu cap.

Els personatges, versemblants, capten l'atenció perquè són capaços de reflectir amb senzillesa les complexitats de la condició humana, un dels atractius de la novel·la. Cal afegir-hi el coneixement de l'època i del funcionament del món televisiu d'aquell moment, en què, malgrat tot, encara hi havia lloc per a la innocència: aquesta *Funny Girl* no podria ser escrita de la mateixa manera en el context de la televisió d'avui en dia. Potser el canvi que ha dut el pas del temps és el que intenta reflectir Hornby en els últims compassos prescindibles de la novel·la, que desinflen unes pàgines precedents raonablement recomanables. *



FUNNY GIRL
Nick Hornby
Traducció:
Dolors Udina
Editorial: Anagrama
Barcelona, 2016
Pàgines: 384
Preu: 20,90 euros